

خوندى ولادت

صحت منده مور او ماشوم

د صحت مندى مور او ماشوم لپاره د غټو عملياتو څخه پرته
خوندى ولادت څرنگه ترسره شي

ډاکټر محمد غنى غروال

ایم بی بی ایس (پنجاب)

ایم پی ایچ (پشاور)

خوندى ولادت

صحت منده مور او ماشوم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ ۖ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ

بِمِقْدَارٍ

د مور په خيته کی چی خه وی الله تعالی پری شه خبر ده ، او د خیتی
کمیدل او لویدل هم ، چی د هغه په نزد هر شیء په اندازه دی.

دالی

زما پلار! مورجانی! استادانو

او زما میرمن ته!

د الله تعالی د پاک دربار خخه دا دُعا کوم چی زما دا وړوکی عمل په
شمول د ټولو خپلوانو او دوستانو د صغیره او کبیره گناهونو دمغفرت

سبب وگرزوی

آمین یا رب العالمین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سریزه

ددی کتاب لیکونکی زه ډاکتر محمدغنی غروال چی خپلی ټولی لوری زده کړی می په پاکستان کی له پنجاب مډیکل کالج فیصل آباد څخه د (MBBS) او سرحد یونیورسټی آف سائنس اینډ ټکنالوجی پشاور څخه د عامی روغتیا په برخه کی د ماسټرز (MPH) ډگری تر حده ترسره کړی دی. د ۲۰۰۵ کال څخه را پدیخوا په افغانستان او پاکستان کی د مُختلو بین المللی مؤسساتو سره د طبیعی پینو لکه زلزله، سیلابونو او انسانانو په لاس رامنځ ته شویو ناورینونو لکه دوامداره جنگونه، خپل منځی شخړی او د هغوی څخه متضررو داخلی بی ځایه شویو وگړو ته د روغتیا او نورو بیړینیو مرستو په پروگرامونو کی کار کړی ده. د مور او ماشوم روغتیا پالنه او خوندي ژوند راته ددی لپاره ډیر اهمیت لری، چی د دریمی نری هیوادونو خصوصاً افغانستان او پاکستان بالخصوص پشتونخوا کی دا دوه قسمه خلک د خپل کمزوری حیثیت له مخی ډیر زیات خوریزی او کړیزی. ځکه خو ورته د ناورینونو په وخت ډیر زیان هم رسیږی او د مړینی کچه ئی لوړه ده. د یو هیواد روغتیائی خدماتو وضعیت معلومولو لپاره دا کافی ده چی د مور او ماشوم په هکله ئی د روغتیائی وضعیت شاخصونه (Indicators) وگوری.

د عام وگړو بالخصوص د میرمنو په ژبه می په ډیره اسانه او روانه پشتو دا کتاب ولیکه. تر څو دواړه میندی او د هغوی سرپرستان (کفیلان) که نارینه دی او که بنځینه په دی پوهه شی چی د یوی امیندواره میرمن لپاره کوم هغه خنډونه او خطرات دی چی د مور او ماشوم ژوند له خطر سره مخامخ کوی. ددی کتاب په لوستلو به تاسی پدی پوهه شی چی یوه میرمن د امیندواری په مهال ولی د خطراتو سره مخ کیږی. د کومو روغتیائی خدماتو په ترلاسه کولو سره ددی خنډونو او تکلیفونو څخه مخنیوی کولای شی. دا به هم وپیژنی چی هغه کوم احتیاطی تدابیر دی چی د هغوی په مرسته کولای شو د امیندواره میندو دا تکلیفونه راکم کړو او یوی کورنی ته د صحت مند ماشوم راوړلو تر څنگ د صحت مندی مور ژوند هم تضمین کړو، تر څو مو نوموړی کورنی ته نوری خوشحالی هم ور په برخه کړی وی.

د لوستونکو څخه می یوه هیله هغه دا چی که د کتاب په لیکلو کی ادبی، حقوقی، تخنیکي او یا املائی کومه غلطی موجوده وی د اصلاح په خاطر ئی زما سره د بریشنالیک له لاری شریکه کړی تر څو په راتلونکی کی ئی د تکرار څخه مخنیوی وکړو.

امید لرم چی کتاب مو خوین شوی وی او د ځان تر څنگ زما لپاره هم د دُعا لاسونه لپه کړی. خدای پاک د وکړی چی زمونږ دا وړوکی عمل د رب په دربار کی قبول شی او زما او ستاسی د گُناهونو د بخشش سبب وگړزی. آمین یا رب العالمین.

په خورا درنښت

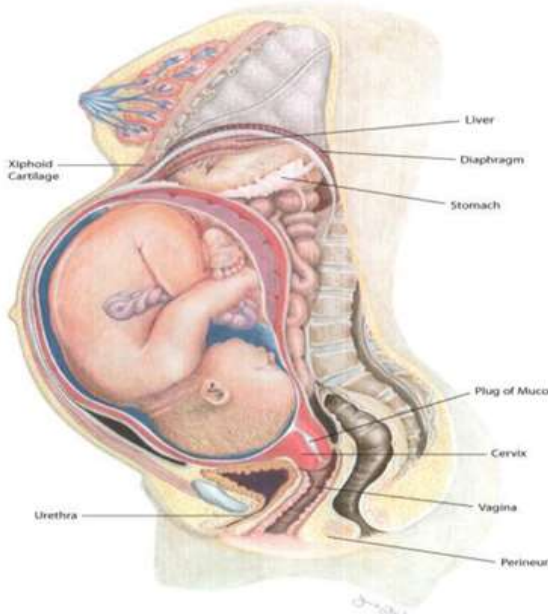
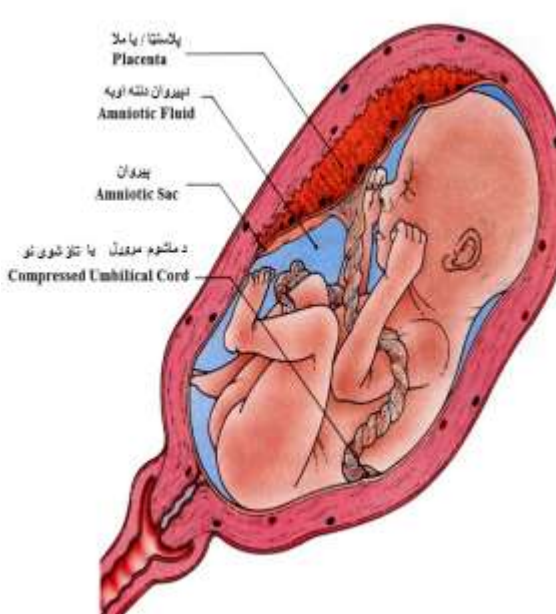
ډاکټر محمد غني غروال

Ghanikhan35@hotmail.com

په روغتونونو کې د عادي او عملياتي ولادت
لپاره يو ډول مناسبه اُجره (نرخ) ټاکل ، کولای
شي د بي حايه مصارفو او عملياتو څخه
مخنيوی وکړي

شماره	موضوعات	پاڼه
۱	سرېزه	۳
۲	ډاکتران د پیسو په خاطر د نارمل ولادت په ځای غټ عملیات ولی ترسره کوی	۶
۳	د غټ عملیات لاملونه	۷
۴	د نارمل ډول ولادت لپاره لازم احتیاطونه	۱۱
۵	د أمیندواری پر مهال میرمنی باید کوم طبی او کلینکی معائنات ترسره کړی	۱۶
۶	دخوندی ولادت لپاره کوم ټکی په پام کی نیول پکار دی	۲۰
۷	د أمیندواری پر مهال کوم خواړه باید وخورل شی؟	۲۱
۸	د ولادت څخه وروسته د مور او ماشوم پالنه	۲۵
۹	په افغانستان کی د مور او ماشوم د روغتیائی وضعیت ارزونه	۳۰

ولادی نسای داکتران د پیسو په خاطر او که د نورو لاملونو له کبله د نارمل ولادت په ځای غټ عملیات ترسره کوی

	
<p>په رحم کی د ماشوم او پلاسنټا درُست وضعیت</p>	<p>په رحم کی د ماشوم نادرُست یعنی سرچپه وضعیت او تاؤ شوی نو</p>

سزیرین یا غټ عملیاب اصلی اسباب څه شی دی؟ د یو ماهره گائناکالوجسټ او آمیندواره نارغ تر منځ د قصی اوریدلو څخه وروسته د همدوی له خولی د راز خبری

د ډاکتری او آمیندواره میرمن تر منځ په کلینک کی د ولادت پر مهال په زیره پوری مکالمه:

ډاکټره ”بی بی! ته ډیره کمزوری یی. دا د آتم ماشوم ده. په نس کی د د اوبو مقدار هم زیات ده او د ماشوم وضعیت یعنی اړخ هم سیخ نده. د تا ولادت په عادی / نارمل ډول نسی ترسره کیدای“

میرمن ”ډاکتری ببو! زما خو ټول ماشومان بی له عملیاتو په عادی ډول شوی دی. تر ټولو کوچنی می 9 نهه کاله مخکی شوی. هیڅ پری پوهه هم نشوم. په کورکی یی یو گری وخت هم وانخست او زه فارغه شوم او ماشوم می وزیریده“

ډاکټره ”بی بی! هغه د 9 کاله مخکی خبری وی. اوس دتا عمر 39 کاله ده او د دو ماشومانو ترمنځ وقفه هم اورده ده. په دومره زیاتو وجوهاتو کی چی یو هم وی باید اپریشن / عملیات ترسره شی. ”گوره! د تا د

خوندی ولادت
صحت منده مور او ماشوم

پوستکی رنگ هم ژیر ده او پینی د هم پرسیدلی دی. دا تیست درته لیکم ، معائنات وکړه ، صبا ئی ماته راشکاره کړه،“

میرمن ”ډاکټری ببو! ترنن ورځ پوری خو ما کله هم وینه نده معائنه کړی. اوس ئی څه ضرورت پینش شو؟ زما خوابنی وای د خوراک څښاک په څیر بچی راوړل هم د میرمنو لپاره یوه عادی خبره ده. زما خو لیر سا لنډیده نو تاته راغلم تر څو یو شربت یا گولی را کړی. نو ته خو ماته څه اوږده قصه جوړوی. د کلی دائی / قابله خو له مخکی راته ویلی چی ډاکټری ته مه ورځه هغه خو د اپریشن نه بغیر بله کومه خبره نه درته کوی.“

بنځی سلام او خدای پامانی وکړه. د ولادی نسائی ډاکټری له طرفه چی کومه د دوا خوسی سیمپلی ورکړی وی واخستی او روانه شوه. بیا مونږ د هغی څخه هغه وخت خبر شو چی کله ئی په خپل کور کی د ډیر زیات کوشش او زیار باوجود په رحم کی پروت کور ماشوم په عادی ډول د ولادت څخه انکار وکړ. چی په بیړه بیا په یوه سرکاری یا دولتی شفاخانه کی د غټ عملیات په مرسته مږ ماشوم پیدا شو. لوړ شکر او لوړ فشار څخه علاوه د وینی شدید کمی هم د ماشوم ولادت لانجمن کړی وو. په مشکله د مور ژوند وژغورل شو. دائی / قابله اوس هم پدی خبره اصرار کوی چی ماشوم په عادی ډول پیدا کیده خو! زنانه ډاکټری په بیړه عملیات / آپریشن ترسره کړ.“

دغه یو عام تصویر ده چی د ورځنی کار په دوران کی د هر نسائی ولادی ډاکټری په کلینک کی ترسترگو کیزی. هره ډاکټره / ډاکټر د ولادت د کیس کولو څخه د مخه د ناروغ د خپلو خپلوانو سره یو واری د اوږد بحث لانجه ترسره کوی. خصوصاً هغه ناروغان چی په بیړنی / ایمرجنسی وضعیت کی کلینک ته رارسیری نو پریشانه، ستړی شوی، ویریدلی او له غُصی ډک. داسی ناروغه آمیندواره میرمنو او ددوی پایوزانو ته په دی وخت کی د یوه تکړه او په کار پوهه ډاکټر تر څنگ د یو همدرد تلاش هم وی چی د نفسیاتو ماهره وی. ډاکټر هم د غوښنی او پوستکی جوړ انسان وی ، نوموړی د ناروغ گټه او زیان د طبابت د اصولو په تله کی تلی او بیا د عادی او یا غټ عملیات له طریقه د ولادت فیصله کوی. د ځینو ناروغانو پایوزان خو دومره پوهه وی چی که هغوی ته د غټ عملیات ترسره کولو وجه بیان کی نو هغه ئی منی او موافقه ورسره کوی. لیکن اکثره داسی نه کوی.

پریزدی چی میرمنی د خپلی ناروغی په هکله پریکړه پخپله وکړی

د څلورو نارمل ماشومانو ولادت څخه وروسته د پنځم ماشوم لپاره آپريشن ولې ترسره سو؟ ايا لامل ئي

- ❖ د مور لوړ شوگر، د ماشوم د بدن غټوالي او وزن وو؟
- ❖ او که د مور جگ فشار مور او ماشوم دواړه د خطر سره مخ کړي وو.
- ❖ يا دا چي ماشوم د څلورو خويندو وروسته لومړني زوی دومره قيمتي وگڼل شو، چي د عادي ولادت احتمالي خطر ته يي زړه نه بڼه کول سبب شو؟

پدی ټولو خبرو باندی د پوهیدلو لپاره درُست وخت ایمرجنسی یا بیړنی خونه نه وی. ځکه دا وخت صرف د عمل کولو وی - پداسی وخت کی اکثره ډاکترانی د ناروغ پایواز ته وای چي ”د ماشوم د زړه ضربان خراب دی“ او ”د ماشوم ژوند په خطر کی ده“ باید د ولادت لپاره عملیات / آپريشن ترسره شی. ځکه چي پدی وخت کی د ډاکټر سره د مور او ماشوم د ژوند ژغورلو او بهتری غم وی نه دا چي پیسه وگټي. پکار داده هغه غلط العام خیال چي د خلکو په منځ کی خور ده چي ډاکټران د ځان هوساینی او پیسو په خاطر د نارمل (عادی) ولادت په ځای غټ عملیاتو ته ترجیح ورکوی. پدی هکله باید د ډاکټرانو او قابلو سره د اسلامی او انسانی مقصداتو له مخی کار وشي. تر څو ډاکټر پخپله پدی پوهه شی چي د ناروغ درملنه یو کاروبار نه بلکی دینی او مسلکی مسؤلیت هم ده. او بیا وروسته د میرمنو ، د هغوی کورنی او د ټولنی د مُشرانو سره کار وشي چي د آمیندواری په مهال د شته روغتیانی خدمتونو او گټو څخه خبر او پوهه شی.

بڼخی باید په ځانگړی ډول د خپلی روغتیا په هکله باخبره او پیاوړی شی:

د بڼخو په پیاوړتیا کی څوک مرسته کولای شی	د بڼخو پیاوړتیا د څه لپاره
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ډاکټران او نور طبی پرسونل ▪ بڼخه پخپله (میرمنی) ▪ کورنی او ټولنه ▪ علماء او مُخورین ▪ مدنی ټولنی او خیریه مؤسسات ▪ رسنی او دولتی ادارات ▪ د بڼخو لپاره د علم او زدکړی ځانگړی مرکزونه 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ په علمی لحاظ. ✓ په ټولنیز او سیاسی لحاظ. ✓ په حقوقی لحاظ. ✓ په روحانی لحاظ. <p>تر څو ددی جوگه شی چي؛</p> <ul style="list-style-type: none"> • د خپلی روغتیا په هکله د فیصلی کولو حق ولری • بی خوفه او ازاد ژوند ترسره کړی. • په ټولنه او کورنی کی مساوی فرصتونه ولری.

د ولادت پر مهال د غټ عملیات ترسره کولو لاملونه

غټ عملیات خو څرگند لاملونه لری چی ورباندی پوهیدل پکار او اړین دی. دا لاملونه یا د مور په روغتیا پوری تړلی وی او یا د ماشوم. ځیی بهرنی لاملونه چی په یوه پوری هم نه وی تړلی هم ددی سبب گزلی چی باید غټ عملیات ترسره شی. نور اخی! د سیزیزین یا غټ عملیات په دي لاملونو / وجوهاتو ځان سره پوهه کړو:

A. په مور پوری تړلی د ولادت په دوران کی د غټ عملیات لاملونه:

1. ډیره کم عمره یا ضعیف العمره مور. د داسی میندو لپاره د حل خوندی لاره آپریشن یا غټ عملیات دی.
2. د تیټ قد او یا مزمنی ناروغی له کبله د مور کونخپ/کونگری/حوصلح هډوکی چی کله تنگ وی، په داسی وضعیت کی هم د حل لاره آپریشن ده.
3. د مور بلډ پریشر/ فشار چی انتهائی زیات وی او د دورو / جټکو سبب شی ، پدی کی بدن پرسیزی او په تشو متیازو کی پروتین خارجیزی. دا نو انتهائی د تشویش وړ بیړنی وضعیت دی چی د مور او ماشوم ژوند له ډیر زیات خطر سره مخامخ کوی او د مرینی سبب هم کیدای شی.
4. له دی څخه مخکی پی دوه یا ددو څخه زیات غټ عملیات ترسره شوی وی.
5. په زاړه زخم کی چی کله درد وی هم باید غټ عملیات ترسره شی.
6. مور چی کله د درد د برداشت کولو همت له لاسه ورکړی او ستړی شی.
7. د دردونو باوجود هم د رحم د خولی نه خلاصیدل او ډیر ځند.
8. د پیدائیش په لاره کی د موانعو موجودیت مثلاً غوته/رسولی، پیروان / پلاسنټا د رحم د خولی مخی ته راتگ. که چیری پیروان / پلاسنټا داسی جوړه شی چی د هغی د وینی رگونه په رحم کی دننه

ژور خبښ وی. په داسی حالاتو کی بیشک که ماشوم په نارمله طریقه او یا په غټ عملیات وځیری. د مور د ژوند د ژغورلو لپاره د عملیاتو/آپریشن باید ترسره شی. کیدای شی دلته کم تر کمه پیروان یا پلاسنټیا او زیات نه زیات رحم هم ویستل کیدای شی.

9. د مور په خوښه چی نه غواړی په عادی / نارمل ډول ولادت ترسره شی هم غټ عملیات ترسره کیدای شی.

	
<p>د أمیندواری په اوله او دریمه ربع کی تلویزونی معائنات ترسره کول</p>	<p>لور فشار او شکر په ولادت کی مشکلات پیدا کوی</p>

B. په ماشوم پوری تریلی د ولادت په دوران کی د غټ عملیات لاملونه:

1. اول باری ماشوم په رحم کی څټ مخی یعنی آلتا پروت وی.
2. د ماشوم وضعیت / پوزیشن کور او یا مکمل چپه وی.
3. د ماشوم د زړه ضربان ډیر زیات تیز او یا ورو وی.
4. ماشوم چی کله د مور په رحم کی دننه غټی متیازی / پایخانه وکړی.
5. ماشوم چی کله ډیر زیات وزن او یا غټ سائز ولری، د تلویزنی معائنی په مهال معلومیری.
6. د ماشوم سر چی کله غټ او یا د اوبو ډک وی. داسی عموماً د شوگر لرونکو ناروغه میندو په ماشومانو کی منځ ته راحی چی د ماشوم وزن اوسائز دواړه غټ شی. په عمومی ډول ماشوم د دوه نیمو څخه تر دری کلو پوری وزن سره پیدا کیری لیکن د شوگر لرونکی ناروغه مور ماشوم څلور

PREVIEW

You've reached the end of the preview.

Purchase the full book to continue reading.

Buy this book - ketabton.com

<https://ketabton.com/books/K9axBkqPyhC>

